

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALK

המלך

פרשת יתרו

אור

מידת השמיעה

שמות (פרשת יתרו) פרק יח פסוק (א) וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כֵּהֵן מִדְּוֵן הַתֵּן מִשְׁחָה אֶת פְּלִיאֶשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמִשְׁחָה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא יְקֹנָק אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם:

א) שואל הזוהר בפרשתנו 1. מהו הלשון וישמע יתרו וכי רק יתרו שמע הרי כל העולם שמעו דכתיב שמעו עמים וירגזו כמבואר בחז"ל במסכת זבחים דף קטז ע"א 2. ? (ב) שואל האלשיך מדוע כותבת התורה כהן מדיין הרי זה אינו שבח אלא גנאי שהיה מכהן לעבודה זרה? ג) ועוד שהיה עדיף לפחות להקדים תואר של חותן משה? ד) ומוסיף האלשיך להקשות התחיל בשם יתרו שניתן לו על שזכה שיתרו פרשה בשבילו וכיצד לאחר מכן כתוב כהן מדיין שזה גנאי גדול? ה) ועוד שואלים כיצד הפרשה מתחילה בסיפור של יתרו, הרי בפרשתנו מבואר מעמד קבלת התורה שזה עיקר הפרשה ומדוע לא מתחילה הפרשה במעמד קבלת התורה?

בעיית השמיעה:

אחת הבעיות המעיבות על האדם הן בעבודת השם והן בן אדם לחברו היא השמיעה הסלקטבית יש שומע ויש שומע, יש אדם שרק עברו הדברים ששמע ליד אוזניו וכלל אינו מאזין ולא מתבונן בדברים, ולזאת יכול האדם לשמוע מוסר ואין הדבר משפיע עליו כלל כיון שהשמיעה אינה בריכוז ורצון להבין את הנשמע, וכן בן אדם לחברו הרבה פעמים אתה מדבר והשני לא שמע שנאמרו לו הדברים בגלל שאינו מתרכז לשמוע ולהבין את הנאמר, ויותר מכך גם כאשר נדברים יחד באיזה נושא ומתווכחים פעמים רבות אפילו שנותן לשני לדבר אבל הוא לא מתחבר לחברו להתבונן בדבריו וכל כולו ממתין להשמיע את דבריו כך שממש אינו שומע, ולזאת תורתנו מלמדת אותנו שהמפתח להשגת התורה ולכל דבר היא קניין מידת השמיעה.

במעלת השמיעה:

נקדים ונאמר בראשית דברנו לבאר את מעלת השמיעה למרות שלאדם יש המישה חושים הריח חוש הטעם וחוש המישוש וחוש השמיעה, החוש הכי חשוב הוא השמיעה כי בלעדי יתר החושים האדם יכול לתפקד פחות או יותר אבל עדיין שייך לעוזרו ולהדריכו בניהול חייו, לעומת זה בלי חוש השמיעה האדם הופך להיות כגוש בשר שלא ניתן לעשות איתו כלום בהיות וכל השגת והבנת האדם מתחילה בשמיעה ובלעדיה אין תקשורת ולא יוכל להבין או לדעת מה לעשות ולא ניתן ללמוד דבר, ולזאת הטיבו חז"ל להגדיר הדבר **במסכת בבא קמא דף פה ע"ב** חירשו נותן לו דמי כולו. למרות שבשאר אברים משלם רק דמי אותו אבר בחירשו משלם דמי כולו, כמו שכתבו הראשונים שאינו ראוי לכלום. המח"ל (גיטין ח"ב עמ' קלא) מבאר כי האדם הוא אדם על ידי האוזן בפרט, ולא על ידי שאר דברים. וזה כי כמו הכלי כאשר הוא גולם אין לו שם כלי, וכאשר יש לו בית קיבול הרי נחשב כלי, ואין האדם בעל הקבלה רק על ידי האוזן, ולכך כל שמיעה מתורגם קבלה.

זאת ועוד עלינו לדעת כי מערכת השמיעה היא חכמה אלקית אשר יצר את האדם בחכמה כיצד יתכן שהאדם שומע מחברו מלים ומשפטים ודברי חכמה הרי למרות שנבין שהקב"ה נתן בפיו של האדם כלי חיתוך לייצר הברות אותיות ומלים, אך עדיין לאוזן לא יכול להגיע יותר מגלי הקול וכיצד שומע ומבין משפטים שחברו מדבר, אולם הקב"ה אשר יצר את האדם בחכמה יצר את האוזן אשר קולטת את גלי הקול ועוברים לתוך חלל האוזן שבו יש כמין מנהרה של נוזלים עם כלים המוליכים את גלי הקול ומשם עוברים למוח האדם למרכז השמיעה ומעבדים את הנשמע ובוהנים את הקולות אשר מעניין את האדם ושולחים פולסים השמליים לאוזן התיכונה ושם מתורגמים לאותיות ומלים ומשפטים פלאי פלאים ממש. ואגב מכך יש השלכות הלכתיות על שמיעה בכלי התקשורת דברים שבקדושה אם אפשר לענות אמון ולהצטרף למניין וכדומא שזה נושא רחב מאוד. **וכתב בעבודת ישראל דברים פרשת ראה** כי על ידי האזנת קול הנשמע מתהווה ומצטייר הדבר הנשמע במוחין, ולכן נקרא און כענין שנקרא יד הכלי בשם און, כי כל הכלי ניטל ומטולטל על ידי היד, כן האדם על ידי חוש השמע.

השמיעה מפתח החיים:

אחר הדברים האלה נבין כי לזאת התורה תולה הכל בשמיעה כי זה המפתח לתקשורת ללמוד להבין ולקבל כמו שכתוב פרשת יתרו פרק יט פסוק (ח) וְעַתָּה אֲבִישְׁמֹעַ תִּשְׁמַעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־בְּרִיתִי וְהִלִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל־הַעֲמִים בְּיַד־כָּל־הָאָרֶץ: וכן הפסוק שבו מקבלים עול מלכות שמים הוא דברים פרשת ואתחנן פרק ו פסוק (ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְקֹנָק אֱלֹהֵינוּ יְקֹנָק אֶחָד: ומבאר בתרגם אונקלוס "קבל ישראל". וכן הספורנו דברים פרשת ואתחנן פרק ו פסוק (ד) שמע ישראל. התבונן והבין זה: און שומעת. שומעת ר"ת תקבל עול מלכות שמים מהאדמו"ר מוסיגורה. וכן בדברים פרשת עקב פרק יא פסוק (יג) וְהָיָה אִם־שָׁמַעְתָּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְקֹנָק אֱלֹהֵיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALK

נפשכם: והקשה האור חיים מדוע כפל הלשון שמוע ותשמעו? ואפשר לבאר על פי מה שכתוב במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי שהתורה מרמזת אם אדם מתחיל לשמוע ומתבונן במה ששומע זוכה שמשמיעין אותו עוד. וכן אמר משה לעם ישראל דברים פרשת ואתחנן פרק ה פסוק (א) ויקרא משה אל־בְּלִי־יִשְׂרָאֵל ויאמר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וְלִמְדַתֶּם אֹתָם וְשִׁמְרַתֶּם לַעֲשֹׂתָם: מה כוונתו אשר אנכי דובר באוזניכם וכי שייך לדבר לאבר אחר, אלא כוונתו שיתבוננו בדברים ששומעים. ללמדנו שהשמיעה היא המפתח לאמונה ולקבלת עול מלכות שמים אלא שצריך שיתבונן במה ששומע שלזה נקרא שומע. הגדרת השמיעה אינה שמיעת האוזן החיצונה אלא נתינת הלב להבין ולקבל וכל שמיעה היא קבלת הדברים, וישמעו אחיו פרש"י וקבלו מינה, וכן מבואר ברש"י נעשה ונשמע תרגמו נקבל וכן כולם עכ"ל. אף גם זאת נחלקו התנאים במסכת ברכות דף טו 3. הקורא קריאת שמע ולא השמיע לאוזנו אם יצא למרות שלחלכה יצא, לכתחילה צריך להשמיע לאוזנו, הטעם כיון שכל קריאת שמע זה שהאדם מתבונן במה שאומר וכאשר משמיע לאוזנו הדבר עובר דרך המוח במרכז השמיעה ומביא את האדם להתבונן ולהפנים את מה שאומר. וכן אמרו הו"ל במסכת עירובין דף נד ע"א 4. שלימוד תורה צריך להוציא בפה ועל ידי זה זוכר לימודו ומאריך ימים. וביאור הדברים כי רק כאשר האדם מוציא בפיו ואוזניו שומעים הדברים עוברים דרך המוח במרכז השמיעה ונקלטים במוח ועל יד זה יוכל לזכור את תלמודו.

השמיעה תרופה לכל הגוף:

ולזאת דרשו הו"ל על הפסוק בישעיהו פרק נה פסוק (ג) הַטֹּוּ אֶזְנֵכֶם וְלִבְנוֹ אֲזַי שְׁמַעוּ וְתַחֲיוּ נַפְשְׁכֶם. במדרש שמות רבה בפרשתנו 5. כוונת הנביא לומר הרי אם אדם יפגע בגופו ידיו ורגליו ושאר אבריו יצטרף הרופא לחבוש כל מקום שנפרד לרפאתו, ואילו לתחלואי הנפש כאשר אדם נכשל בכל אברי גופו התרופה באבר אחד שהוא האוזן לשמוע את דברי המוסר ויחזור בתשובה. ללמדנו שהתרופה לכל תחלואי הנפש היא השמיעה. וביאור הדברים כתב השפתי כהן ויקרא פרשת בחקותי (כו, יד) ואם לא תשמעו לי וגו'. התחיל בשמיעה, לפי שהיא עיקר הכל, שמן השמיעה יבוא לידי קבלה ולידי עשייה, ומהעשייה יבוא לידי חיבוב המצוה, ומהחיבוב יעשה אחרים גם כן לעשות, מרוב החיבוב והאהבה במצוה, וכמו שצוה בה, תחילת הכל היא השמיעה, וכן הוא אומר (ישעיה נ"ה, ג) שמעו ותחי נפשכם. וכן כתב האור החיים שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ה שעיקר המצוה הוא שמיעת התורה וממנה נמשכים כל התועליות, הא' שהם נהנים מקול אלהים חיים, ב' יהיו שומרים המצות ולא ישלטו בהם יצר הרע, ג' והייתם לי סגולה וגו'.

שמיעה סגולה לקבלת התפילה:

עוד דרשו הו"ל בדברים רבה (וילנא) פרשת האזינו פרשה י סימן א א"ר חנינא בר פפא כל מי שמסיר אזנו משמוע תורה תפלתו נמאסת שנא' (משלי כה) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. ואפשר שזה רמוז בכפל הלשון אם שמוע תשמעו פירושו אם שמוע זוכה שדבריו ישמעו תשמע תפלתו.

כיצד מידת הכורא שכלי מלא מחזיק וריק אינו מחזיק:

ועל פי זה מבאר נפלא את מאמר הו"ל בספר המוסר והדעת: "א"ר זירא ואיתימא ר חנינא בר פפא, בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם; בשר ודם כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק, אבל הקב"ה אינו כן, מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק, שנאמר ויאמר אם שמוע תשמעו, אם שמוע תשמעו, ואם לאו לא תשמעו" וכו' (ברכות דף מ' ע"א). עברנו כבר כמה פעמים על המאמר הזה ולא עמדנו על משמעותו. איזה כלי הוא שיכול לקבל יותר מכפי מידת שיעורו, ובמה יתמלא הכלי הזה שיוכל לשמש כלי מחזיק עד בלי די? אולם לאחר עיון כמה וכמה פעמים נראה לנו, כי כלי זה הן האזנים המתמלאות על-ידי השמיעה. "דרש ר' סימאי, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע" (שבת פח.). והנה, מפשוטו של מאמר משמע ששני הכתרים היו שווים בערכם, ולכאורה קשה להבין זאת, שיהיו השמיעה והמעשה. שווים ועומדים בדרגת אחת. אכן, נסתרה מאתנו דרכי השם ופליאתנו נובעת אך ורק מפני קטנות השגתנו במידת השמיעה הפועלת על האדם שיעשה כלי מחזיק השגות גדולות מאתו יתברך בשפע רב.

מדוע רוצעים את האוזן:

וכתב לבאר בספר דרכי מוסר מה שאמרו במסכת קידושין דף כב ע"ב 6. על הפסוק והגישו אדוניו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אוזנו במרצע, אמר רבי יוחנן בן זכאי מה נשתנה אוזן מכל האברים אלא אוזן ששמעה בהר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע, ולכאורה צריך להבין מדוע נענשת דווקא האוזן והרי הידים הם שגנבו והרגליים הם שהוליכו את האדם אל מקום הגניבה ומדוע רק האוזן נענשת? אכן יתבאר לפי שאם היתה האוזן שומעת כמו שצריך ממילא היתה השמיעה הודרת ומשפיעה על הידיים והרגליים שלא לגנוב נמצא שהאוזן עליה מוטל שורש האשמה בביצוע הגניבה.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALK

סיפור הבן איש חי ענישה של אוזן:

כמו שכתב הנאון עוד יוסף חי זיע"א בספרו חסדי אבות פ"א י"ח. מעשה בבחור יתום ויחיד לאמו שנתפס בגניבה ונגזר עליו מיתה בתליה בככר העיר אמו האומללה באה למקום התליה והיא ממררת בבכי וצועקת על בנה בחור כארוזים שעומדים לתלותו על עמוד התליה, וכאשר התאספו קהל רב והמלך ושריו לראות בכיצוע גזר הדין, בטרם העלו אותו על עמוד התליה ביקש הבחור מהמלך למלא את בקשתו האחרונה לפני הוצאתו להורג כמו שנהוג שם באותה מדינה שנותנים לנדון למיתה הזדמנות לבקש בקשה אחרונה וימלאו אותה וכמובן שהמלך ציוה למלא את בקשתו, וישאלוהו מה היא בקשתך ויאמר שרצונו לגשת אל אמו להגיד לה כמה מלים אחרונות באזנה לפני שייפרד ממנה לנצח, ותיכף ומיד מילאו את בקשתו ונתנו לו רשות לגשת אל אמו ומיד הבחור רץ אל אמו והתכופף אל אזנה כאילו לומר לה דבר מה והנה פתאום אמו התחילה לצעוק בקול מר כי בנה יחידה נשך אותה באזנה נשיכה חזקה עד שקרע לה את תנוך אזנה ודמה ניתז ארצה, המלך וכל הנוכחים נדהמו ממעשהו המוזר של הבחור הזה, ויקרא לו המלך לבוא לפניו וכשבא התחיל המלך להוכיחו על אכזריותו ועל כפיות הטובה שלו שבמקום לנשק את ראש אמו ולהפרד ממנה עשה מה שעשה, תשובת הבחור למלך היתה כי אמו היא הסיבה העיקרית שהגיעו לעולם הפשע והגניבות עד שנגזרה עליו מיתה כי בהיותו ילד כשהתחיל לגנוב והיה מביא לה מה שגנב במקום להוכיחו ולייסרו על מעשיו הרעים היתה להפך מעודדת אותו ומשבחת אותו ואמרת לו אתה פקה וחרוץ וכיוצא באלה דברים ולכך אמר נשכתי אותה באזנה שהיתה שומעת מה שאני אומר לה והיא לא הוכיחה אותי לשוב מדרכי הרעה, כך שהאוזן שלה אשמה בכל מצבו וצריך להעניש את אזנה, כאשר שמע המלך כך הצדיקו ושחררו ממות.

בוחה של שמיעה:

יבזה נבוא לביאור הפסוקים, כתב הזוהר בפרשתנו דף סח שאמנם כולם שמעו אבל לא חזרו בתשובה ואילו יתרו שמע והתבונן והכניע עצמו והתקרב לקב"ה לכן כתוב וישמעו יתרו, וכן כתב האלשיך לתריץ הנה ראש דבר, הכתוב מלמד לאדם דעת, איכבה יאחו צדיק דרך ה' להיות בטוח ההגעה אל תכלית השלמות, הלא היא השמיעה. כי על ידי שמיעה שאדם נותן לב לשמוע אל דברי ה' ומוסריו ולמודיו, עולה במעלות האושר קו לקו. כמאמרם ז"ל (ילקוט ישעיה רמז תפ) על פסוק שמעו ותחי נפשכם (ישעיה נה ג). וזהו אומרו וישמע יתרו. כי על ידי מה ששמע, ששת לב אל מעשה ה' כי נורא הוא, זכה ליקרב אליו יתברך קו לקו, עד הגיעו אל סוף השלמות, עד הקרא יתרו: לעומת זה שאר אומות העולם ששמעו הלכו לבלעם מתוך פחד שהקב"ה שוב מהריב העולם והרגיעם וחזרו כל אחד לביתו ולא התעוררו מכך לשוב בתשובה כיתרו, ועל כך אמרו חז"ל במדרש תנחומא 7. יש שומע ונשכר ויש שומע ונפסד, הדבר תלוי אם מאזין ומתבונן למה ששומע או ששומע ומתעלם כלא שמע. ולכן זכה יתרו שפרשת מעמד הר סיני ומתן תורה תשא את שמו, ולא זאת בלבד, אלא שהתורה הקדימה את ספור בואו להסתפח לכלל ישראל, וכן את פרשת "ואתה תחזה" שיתר והוסיף לתורה, לפני פרשת מתן תורה כאילו היו הקדמה לתורה. במיוחד הדבר בולט, לפי הדעה שיתרו בא לאחר מתן תורה, ששמע מתן תורה ובא להתגייר, ואף על פי כן ראתה התורה לנכון לכתוב זאת לפני מתן תורה, ולא לפי הסדר הכרונולוגי של האירועים, משמע שלמוד פרשת יתרו ששמע ובא היא הכנה חשובה והכרחית לקבלת התורה, בכדי ללמדנו מעלת מידת השמיעה ולכן נזכרת לפניה.

דברי החתם סופר שהבין שזה מאהבת ישראל:

והוסיף החתם סופר לבאר שיתרו התבונן לעומק הדבר שאין כל הנסים והמכות למצרים רק כנקמה וענישה בלבד אלא הכל נעשה מתוך אהבת ישראל שרוצה לרומם אותם, וזה מדויק בלשונו שאמר אשר עשה למשה וישראל ולא למצרים, וכן משה סיפר ליתרו מה שעשה לפרעה ומצרים אודות ישראל, שעיקר התכלית להוציא ולגאול את העם הנבחר ולכן בא להתגייר ולהיות חלק מהעם הנבחר.

מעשה עם החפץ חיים:

פעם נסע הגר"מ שפירא לבקר את החפץ חיים וראה שיש לו קושי בשמיעה הציע לחפץ חיים אולי יבוא לזילנא שם יש רופאים מומחים שיכולים לטפל ולשפר את השמיעה. השיב החפץ חיים שהוא מודה לו אבל אינו צריך להיות ומה שצריך לשמוע הוא יכול לשמוע ומה שלא צריך עדיף שלא ישמע. ללמדנו עד כמה צריך לנצל את השמיעה בצורה הנכונה.

מעשה עם הרב זושא:

היה זה מרם התגלותו של רבי זושא מאנפול. באותם ימים היה רבי זושא נודד מעיר לעיר, ואיש לא ידע מי הוא ועד היכן מגעת גדלתו לעת ערב, כאשר ישב בבית המדרש באחת מערי נודדיו, נכנסה פנימה אשה אחת. האם מישהו מכס ראה את בעלי? "שאלה" התברר, כי הבעל עזב את אשתו ונסע למקום בלתי ידוע. נותרה האשה האומללה עגונה, ועתה, ברצותה להשתחרר מכבלי העגינות, החליטה לעבור בערי המדינה ובכפריה ולחפש אחר בעלה. בכל מקום שאליו היא מגיעה, שואלת היא עליו ומוסרת את סימניו. כששמע רבי זושא את שאלתה של האשה, קם ממקומו ופנה אליה. "לכי אל בית הכנסת

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALK

"האורחים", אמר לה, "ישם תמצאי את בעלך. בלי להשתהות אצה האשה אל בית הכנסת האורחים, ואכן הבעל הנמלט היה שם. היה הדבר לפלא בעיני יהודי אותה העיר, כיצד ידע רבי זושא, שרגליו אף לא דרכו על ספו של בית הכנסת האורחים, כי הבעל מסתתר דוקא שם? בודאי זהו מופת", סחו בני העיר איש לרעהו, "לא היה כאן כל מופת", מהר רבי זושא להבהיר את הענין ולהעמידו על דיוקו" דבר שונה היה כאן הבוקר שמעתי שני אנשים משוחחים ביניהם. האחד מהם ספר לחברו, כי אל בית הכנסת האורחים הגיע אורח חדש, תמהתי", המשיך רבי זושא, "ושאלתי את עצמי: לשם מה באה שמועה זו לאזני? מדוע? ולמה קלטו אזני דברים שאין לי בהם כל צורך ותועלת? עודני מהרהר בכך, ואל בית המדרש נכנסה האשה ושאלה, אם ראינו את בעלה. מיד"הבנת: בודאי אותו אורח, שעל אודותיו שוחחו השנים, זהו הבעל המבוקש. עתה הבינו הנוכחים, לא מופת היה זה אלא אות וסימן לצדקותו של רבי זושא הנצב לפניהם. הוא שתמיד נזהר ב"לא תשא שמע שוא", שתמיד התרחק משמועות חנם והקפיד לא להאזין לדברים במלים רק אדם כמוהו זכה לכך, שזמנו לו משמים לשמוע דברים שיש בהם תועלת. ללמדנו עד כמה שצריך להתייחס לכל מה ששומע.

מופך השכל:

עלה בידנו ללמוד ולהבין כי מידת השמיעה היא מפתח החיים של האדם ברוחניות ובגשמיות כי בלעדי השמיעה לא ניתן לתקשר איתו ולא ללמדו ולא יוכל לדעת מאומה כך שמידת השמיעה היא הכלי קיבול שהופכת אותו לאדם, אלא שהדבר תלוי כיצד שומע יש ששומע וממש הוא כהרש שאינו שומע מפני שאינו מתבונן ומפנים לדברים שנאמרו לו ויש שומע מתבונן מבין ומקבל, ומידה זו היא מפתח לקבלת התורה ולקנין התורה כמו שאנו מבקשים בברכת אהבת עולם ותן בלבנו בינה להבין "לשמוע" וכמו שכתב התנא בפרקי אבות אחד מארבעים ושמונה קנינים פרק ו משנה ה בשמיעת האוזן. וכן קבלת עול מלכות שמים, ולזאת זכה יתרו שתקרא הפרשה על שמו והקדימו דבריו לקבלת התורה בכדי ללמדנו וישמע יתרו שהשמיעה היא מפתח החיים, וכמו כן בן אדם לחברו תקשורת טובה יכולה להיות כאשר יש אוזן לשמוע בסבלנות את השני ולהתבונן בדברי חברו ובני ביתו רק אז שייך להשפיע על אחרים בהיות ורק כאשר האדם רואה ששומעים אותו ומבינים את מה שאמר יכול להתייחס לנאמר לו, ואחד מכללי התקשורת הנכונה להשפיע זה שלאחר שאחד השומע את דבריו לתמצת את דבריו בקיצור כאות שהאזין לדבריו והבין ולמרות זאת יש לו מה לומר ורק אז דבריו מתקבלים, ופעמים רבות כל השלום בית של האדם תלוי בשמיעה שיהיה לו סבלנות לשמוע את השני, לזאת כל אדם ישתדל לקנות מידת השמיעה ויעשה מאמץ להתבונן במה ששומע ולנסות להבין את השני ורק אחר כך להגיב, וגם לדעת מה אינו צריך לשמוע, ובוזה ירבה שלום ביתו ויזכה להצלחתו בתורה ויראת שמים אמן.

1. זוהר פרשת יתרו דף טז ע"ב.
2. במסכת זבחים דף קטז ע"א וישמע יתרו כהן מדין - מה שמועה שמע ובא ונתגייר? ר' יהושע אומר: מלחמת עמלק שמע, שהרי כתיב בצדו: ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב; ר"א המודעי אומר: מתן תורה שמע [ובא], שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל [מלכין] עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה, שנאמר: ובהיכלו כולו אומר כבוד, נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם; (אמר להם) ה' למבול ישב [אמר להם]: וישב ה' מלך לעולם, כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, אמרו לו: מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא? שנא': כי (הנה) באש ה' נשפט! אמר להן: כבר נשבע שאינו משחית כל בשר, ומה קול ההמון הזה ששמענו? אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, וביקש ליתנה לבניו, שנאמר ה' עוז לעמי יתן, [מי] פתחו כולם ואמרו: ה' יברך את עמו בשלום; ר"א אומר קריעת ים סוף שמע ובא, שנא' ויהי כשמוע כל מלכי האמורי. והוסיף במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי שמות (פרשת יתרו) פרק יח פסוק (א). כיון ששמעו ממנו הדבר הזה פנו כולם איש איש למקומו.
3. במסכת ברכות דף טו ע"א הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו - יצא; רבי יוסי אומר: לא יצא.
4. במסכת עירובין דף נד ע"א אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים בך ותוריד חיי. שנאמר כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה.
5. במדרש שמות רבה (וילנא) פרשת יתרו פרשה כז סימן ט ד"א שמעו דבר ה' הה"ד (ישעיה נה) שמעו ותחי נפשכם, היאך חביבים ישראל שהוא מפתח אותם, אמר להם אם יפול אדם מראש הגג כל גופו לוקה והרופא נכנס אצלו ונותן לו רטייה בראשו וכן בידיו וכן ברגליו ובכל אבריו נמצא כולו רטיות, אני איני כך אלא רמ"ח אברים באדם הזה והאוזן אחד מהם וכל הגוף מלוכלך בעבירות והאוזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים שמעו ותחי נפשכם, לכך אמר שמעו דבר ה' בית יעקב, וכן אתה מוצא ביתרו שע"י שמיעה זכה לחיים ששמע ונתגייר שנאמר וישמע יתרו את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו וגוי ע"כ.
6. במסכת קידושין דף כב ע"ב רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר: מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקדוש ברוך הוא: און ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים - ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו - ירצע.
7. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת יתרו סימן (ב) [א, יח], וישמע יתרו יש שמע והפסיד, ויש שמע ונשכר, יואש שמע והפסיד שנא' (דברי הימים ב כד) אז שמע המלך אליהם לפיכך ואת יואש עשו שפטים, וכן שמעו עמים ירגזון, אבל יתרו שמע ונשכר שהיה כומר לע"ז ובא ונדבק למשה ונכנס תחת כנפי השכינה וזכה ליתר פרשת הדיינין לישראל.

החותם בכרכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

